

04 MRS. 2008

3-10-13-1-06
sagsnr. Ljn

Psykiatrien i Region Midtjylland
Distrikt Øst
Skovagervej 2
8240 Risskov
Att: Villads Villadsen

Laksetorvet
DK-8900 Randers

Telefon 89 15 15 15

www.randers.dk

29. februar 2008

Vedr. udkast til psykiatripolitik for Randers Kommune

Hermed sendes et eksemplar af udkast til Randers Kommunes psykiatripolitik med henblik på høring.

Psykiatridelingen i Randers Kommune har udarbejdet et forslag til psykiatripolitik for kommunen. Forslaget er blevet til efter inddragelse af brugere, pårørende, medarbejdere og ledelsen på området. Samtidig er det forsøgt, at afstemme politikken med Region Midtjyllands plan for udvikling af behandlingspsykiatrien.

Udkastet er i øjeblikket i høring frem til d. 1. maj og kan findes på Randers Kommunes hjemmeside. Det endelige forslag ventes at blive behandlet i byrådet i juni måned.

Med venlig hilsen

Birte Bager
Psykiatrichef

Udkast til psykiatripolitik for Randers Kommune

Psykiatriafdelingen
februar 2008

Psykiatripolitik for Randers Kommune

Indledning	3
Sektoransvar	3
Værdigrundlag og visioner	4
Fundament, teorier og metoder for det psykosociale arbejde med sindslidende i Randers Kommune	5
Målgrupper og organisering af indsatsen i Randers Kommune	6
Nye udfordringer i socialpsykiatrien	7
Psykiatrirådgivningen (myndighed)	8
Mål og handleplan for Psykiatrirådgivningen	8
Faglig udvikling af eksisterende tilbud	9
Bo,- og bostøttetilbud (leverandører)	9
Mål og handleplaner for bo-,og bostøttetilbud	9
Job, aktivites- og samværstilbud	10
Job	10
Mål og handleplaner for job	11
Aktivitetstilbud	11
Mål og handleplan for aktivitetstilbud	12
Samværstilbud	12
Mål og handleplan for samværstilbud	12
Udvikling af nye tilbudstyper	12
Unge, som stiller nye krav	12
De sværest belastede sindslidende	13
Døgndækkede tilbud	14
Kompetenceudvikling og fastholdelse/rekruttering af personale	15
Mål og handleplan for kompetenceudvikling og fastholdelse/rekruttering af personale	15
Koordineret og helhedsorienteret indsats tværsektorielt og internt i kommunen	15
Mål og handleplan for koordinering og helhedsorienteret indsats vedr. forebyggelse og sundhedsfremme	16
Konklusioner	16

Indledning

Arbejdet med at formulere en psykiatripolitik for Randers Kommune startede i foråret 2007 på en konference om visioner for socialpsykiatrien, som blev afholdt i Ridehuset, Værket. Mange brugere, pårørende, samarbejdspartnere og medarbejdere i Randers Kommune var med, og lyttede til de professionelles og brugernes bud på fremtidige udfordringer for socialpsykiatrien. Dagen sluttede med deltagernes forslag til emner og områder, der skulle indgå i det videre arbejdsgrundlag for Randers Kommunes udvikling af socialpsykiatrien. På den baggrund blev der nedsat 6 arbejdsgrupper, som alle interesserede kunne deltage i.

Produkt og forslag fra de 6 arbejdsgrupper blev efterfølgende samlet i "Hvidbog – idéer og forslag til socialpsykiatrien i Randers Kommune". Medarbejdere og ledelse i psykiatriafdelingen i Randers Kommune har i efteråret 2007 arbejdet videre med hvidbogens idéer og forslag i flere arbejdsgrupper, ligesom arbejdsgrupperne også har indarbejdet egne idéer og forslag til udviklingsplan for området. De afdelinger i Randers Kommune, som har snitflader til psykiatriafdelingens opgaver har leveret input til psykiatripolitikken, ligesom Region Midtjyllands psykiatriplan og dele af sundhedsaftalerne mellem Region Midtjylland og Randers Kommune er indarbejdet i psykiatripolitikken.

Sektoransvar

Region Midtjylland har ansvaret for at behandle mennesker med sindslidelser, mens Randers Kommune har ansvaret for den sociale indsats. For at sikre at et godt samspil mellem de to sektorer, så den enkelte sindslidende kan opleve en koordineret og helhedsorienteret indsats mellem behandling og sociale tilbud har region og kommune gensidige forpligtelser, som bl.a. aftales i Sundhedsaftalen mellem Region Midtjylland og Randers Kommune.

Psykiatri er på tre ben

1. Sygehuspsykiatri

Sygehusenes opgave i forhold til sindslidende er at tilbyde undersøgelse, diagnosticering og behandling.

2. Distriktskykiatri

En distriktskykiatrisk enhed giver ambulant, tværfaglig psykiatrisk behandling og er etableret lokalt, men tilknyttet sygehuspsykiatrien.

3. Socialpsykiatri

Socialpsykiatri omfatter alle former for sociale tilbud til sindslidende. Det kan eksempelvis være botilbud, væresteder, støtte- kontaktpersonordninger og beskæftigelse.

I Region Midtjyllands psykiatriplan fremgår det at der fortsat vil være 4 behandlingspsykiatriske funktioner i Randers i form af distriktskykiatri, almenpsykiatrisk sengeafdeling, mobilteam og visiteret modtagelse. En fortsættelse af det tætte og smidige samarbejde mellem psykiatrisk afdeling og

Randers Kommune er derfor umiddelbar nærliggende. De konkrete aftaler for retningslinjer og principper aftales i de bilaterale sundhedsaftaler for psykiatrien.

I regionens psykiatriplan er der konkrete forslag til udbygning og udvikling af indsatsen i forhold til nye målgrupper eller målgrupper, der kommer flere af. Den faglige opkvalificering på psykiatriområdet generelt og den styrkede indsats i forhold til mennesker med dobbeltdiagnoser og unge med selvskadende adfærd, som Region Midtjylland lægger op til, har nøje sammenhæng med de udfordringer Randers Kommune ser i socialpsykiatrien og som indgår i psykiatripolitikken.

Værdigrundlag og visioner

I 2005 udgav Socialministeriet og Sundhedsministeriet en lille pjece om arbejdet med et fælles værdigrundlag i indsatsen for mennesker med sindslidelser. Pjecen var produktet af en længere arbejdsproces med at fastlægge et fælles værdigrundlag for arbejdet med og indsatsen i forhold til mennesker med sindslidelser, som er gældende uanset hvor den sindslidende har behov for støtte. Arbejdet med at definere et fælles værdigrundlag involverede en række fagpersoner fra den sociale sektor, sundhedsvæsenet, brugere og pårørende landet over. Pjecen har siden været den "bibel", som fagpersoner, borgere og pårørende er enige om at arbejde ud fra.

Det fælles værdigrundlag er **respekt, faglighed og ansvar**. Samspillet mellem værdierne, som kommer forskelligt til udtryk afhængigt af hvor indsatsen "hører hjemme", er samtidigt en kerneydelse, som man er enig om, er af væsentlig betydning for, om indsatsen er en succes.

I Randers Kommunes brugerpolitik og pårørendepolitik indgår det fælles værdigrundlag tydeligt. I brugerpolitikken skal brugerindflydelse fx være et princip i alt socialpsykiatrisk arbejde. Den skal bl.a. være med til at øge brugernes kontrol over eget liv, sikre at udviklingen af nye tiltag følger brugerens behov, understøtte brugerens lyst til og mulighed for at deltage i samfundets øvrige demokratiske processer mv.

Brugerpolitikken skal ses i sammenhæng med pårørendepolitikken, som er en politik for samarbejdet mellem socialpsykiatrien og familie/netværk til mennesker med en psykisk lidelse.

Det fremgår heri fx at Randers Kommune som udgangspunkt betragter pårørende til mennesker med psykiske lidelser som betydningsfulde samarbejdspartnere. Dog under hensyn til den sindslidendes ønsker.

Såvel brugere som pårørende inddrages systematisk i tilrettelæggelse af den socialpsykiatriske indsats i Randers Kommune. Der er brugerrådsmøder hvert kvartal, hvor brugerrådsformænd fra de forskellige tilbud deltager sammen med psykiatridelingens ledelse, ligesom der en gang i kvartalet også er møde mellem de lokale bruger- og pårørendeorganisationer og psykiatridelingens ledelse.

Byrådets overordnede visioner for psykiatrien frem mod 2016 er formuleret i 4 sætninger:

- Borgere med psykiske lidelser oplever rammer og tilbud, der kan medvirke til at styrke livskvaliteten
- Der er botilbud, væresteder og støtte målrettet familie-, fritids- og arbejdsliv
- Arbejdet i psykiatrien har som målsætning at sikre, at alle borgere føler sig godt integreret i lokalsamfundet
- Socialpsykiatrien udvikles sammen med nye væresteder, der etableres i hele kommunen

Fundament, teorier og metoder for det psykosociale arbejde med sindslidende i Randers Kommune

Fagfolk og eksperter indenfor socialpsykiatrien er enige om, at der uanset faglig baggrund findes en række kerneområder, som er centrale for den sociale indsats. Overordnet set er udgangspunktet for den sociale indsats, at brugerne skal integreres socialt, hvilket vil sige, at de skal styrkes og støttes i at finde deres egen identitet. Feltet for den psykosociale indsats er hverdagslivet, livskvalitet i hverdagslivet, normalisering af hverdagslivet med relationen mellem den professionelle og brugeren som det vigtigste redskab.

Det er Centralt for det sociale arbejde at etablere, udvikle og fastholde kontakten og relationen mellem brugerne og medarbejdere. Dialogen er i denne forbindelse altafgørende, for kun gennem den kan medarbejderen tilrettelægge sin hjælp på brugerens præmisser og dermed hjælpe brugeren til at mestre sit liv. Den professionelle relation etableres og opbygges principielt med henblik på at blive afviklet og afsluttet. Relationen afsluttes i takt med udviklingen af brugerens mestring, etablering og vedligeholdelse af eget netværk og deltagelse i hverdagslivet.

Nyere forskning viser, at mennesker med sindslidelser kan komme sig. Psykiatrien bevæger sig derfor fra en forståelse af sindslidelse som en stationær, kronisk tilstand til en forståelse af sindslidelse som en dynamisk og foranderlig proces. Mellem 25 % og 33 % kommer sig helt, mellem 25 % og 33 % kommer sig socialt og mellem 33 % og 50 % kommer sig ikke rigtigt – eller slet ikke.

Nationalt og internationalt arbejdes der derfor på indsatser, der fokuserer på inklusion og på muligheden for at komme sig efter en sindslidelse.

Randers Kommune læner sig derfor op af WHO's anbefalinger i forhold til psykosocial rehabilitering:

”Psykosocial rehabilitering er en proces der fremmer mulighederne for individer med funktionsnedsættelser til at opnå størst mulig grad af selvstændig funktion i samfundet.

Det indbefatter både forbedring af individets kompetencer – og forandring af omgivelserne.

Målet er at optimere individuel funktionsmåde og minimere funktionsnedsættelsen og handicappet med vægt på individets valg i en fremgangsrig tilværelse i samfundet.”

Målgrupper og organisering af indsatsen i Randers Kommune

Den socialpsykiatriske indsats til mennesker med sindslidelser i Randers Kommune er især koncentreret om tilbud til voksne over 18 år, som har en psykiatrisk diagnose af en sværhedsgrad, hvor der – udover behandling – er behov for social støtte. Det drejer sig især om mennesker med skizofreni, bipolar affektiv lidelse eller svære personlighedsforstyrrelser med psykoser, selvmordsforsøg, misbrug mv. Der er en bred vifte af botilbud, bostøtte, samværs- og aktivitetstilbud, SKP-ordning, rådgivnings- og vejledningstilbud, gennemgående kontaktperson mv. til målgruppen i Randers Kommune. Støttetilbud til målgruppen er forankret i psykiatridelen tilknyttet Sundhed og ældre.

Mennesker med lettere psykiatriske sindslidelser (eller andre tilsvarende problemstillinger), som har et mindre omfattende støttebehov tilbydes personlig hjælp og pleje og/eller psykisk pleje og omsorg gennem hjemmeplejen, som udgår fra ældreafdelingens områdecentre. Et af områderne har et særligt psykiatriteam. Derudover er kommunens øvrige ydelser med rådgivning, støtte og vejledning mv. fra social- og arbejdsmarkedsafdelingen, familieafdelingen m.v. også tilgængelige for mennesker med lettere psykiatriske sindslidelser.

Ældre mennesker med demens eller andre psykiske lidelser har ofte behov for både behandling og social støtte. Behovet for social støtte er ofte kombineret med behov for plejemæssig støtte og støtten tilbydes derfor via hjemmeplejen eller i ældreområdecentre, som er forankret i ældreafdelingen (Sundhed og ældre).

Børn og unge under 18 år, som har særlige behov, fx pga. en psykiatrisk diagnose tilbydes forskellige former for specialpædagogisk støtte i daginstitution, skole, fritidsordning eller specialinstitutioner mv., ligesom familien tilbydes støtte og rådgivning. Når det er børnenes forældre, der er sindslidende, tilbydes børnene også støtte f.eks. familiebehandling, familiehjemmehjælp, psykologbehandling, aflastning, en personlig rådgiver eller en kontaktperson. Randers kommune har derudover et særligt tilbud til børn af psykisk syge. Der er etableret samtalegrupper for disse børn. I samarbejde med hospitalets psykiatriske afdeling er der etableret netværksgrupper for børn. Procedurer og retningslinjer for hvordan og hvornår der iværksættes støttetilbud til børn af sindslidende er aftalt mellem hospitalet og kommunen i den bilaterale sundhedsaftale. Støttetilbud til børn og unge under 18 år er forankret i familieafdelingen tilknyttet Børn og skole.

Pårørende til personer med sindslidelser er ikke en direkte målgruppe for den socialpsykiatriske indsats i kommunen, men dog en vigtig samarbejdspartner, da det er videnskabeligt dokumenteret at pårørende inddragelse er en væsentlig støtte for mennesker med sindslidelser. Mange pårørende benytter sig af interesseorganisationernes åben rådgivning m.m.

Mennesker med sindslidelser og anden etnisk baggrund end dansk udgør en særlig målgruppe, fordi der er kulturelle og sproglige barrierer, der skal tages højde for i indsatsen. Der gives tilbud om en individuel tilrettelagt indsats til målgruppen på samme niveau som til andre målgrupper, mens der i kommunikationen anvendes tolk ved behov. Den socialpsykiatriske indsats overfor mennesker med sindslidelser og anden etnisk baggrund end dansk er derfor spredt mellem forskellige afdelinger i Randers Kommune efter samme principper som gælder for etnisk danskere med sindslidelser.

Op i mod 1/3 af beboere i de socialpsykiatriske bosteder har en eller anden form misbrug (hash, piller, øl osv.) Når misbruget er moderat (ikke nødvendigvis behandlingskrævende) er det psykiatridelingen i Randers Kommune, der har ansvaret for indsatsen i forhold til den sindslidende. Derudover er der en gruppe med et markant behandlingskrævende misbrug (dobbeltdiagnosepatienterne). Indsatsen i forhold til disse dobbeltdiagnosepatienter er tredelt. Det er Region Midtjylland (psykiatrisk afdeling), der har det behandlingsmæssige ansvar i forhold til målgruppens sindslidelser, socialafdelingen i Randers Kommune, der har ansvaret i forhold til misbrugsbehandlingen og psykiatridelingen i Randers Kommune, som har ansvaret i forhold til den sociale indsats.

Nye udfordringer i socialpsykiatriden

Videnscenter for Socialpsykiatri peger på 2 nye hovedmålgrupper, som den socialpsykiatriske indsats fremover også skal rumme. Det er 2 forskellige verdensbilleder. Den første er yngre brugere af socialpsykiatriden. Gruppen er karakteriseret ved, at de ikke har så mange indlæggelser bag sig, de er mindre kronificerede, vil have medindflydelse både individuelt og kollektivt og de vil have et liv så tæt på det normale som muligt med venner, kæreste, familie, uddannelse og arbejde og en god bolig.

I modsætning hertil er de sværest belastede sindslidende, som kæmper med misbrug, svingdørsbehandling, hjemløshed, udstødning også fra offentlige tilbud (og mangel på målrettede tilbud), kriminalitet og etnicitet.

Der kommer flere og flere i sidstnævnte gruppe som har alvorlige misbrugsproblemer og som er vanskelige at "rumme" og fastholde i de socialpsykiatriske tilbud og i behandlingstilbud. De udgør nogle af de sværest stillede sindslidende, som kræver særlig opmærksomhed og en særlig indsats. Det er imidlertid en vanskelig opgave, fordi det er svære og komplekse problemer, der skal tages hånd om og fordi ansvaret for behandlingsmæssig og social indsats er tredelt. Der er derfor stor risiko for, at dobbeltdiagnosepatienterne udstødes af støtte- og behandlingssystemet.

Til den første gruppe af yngre mennesker med sindslidelser hører også en voksende gruppe, som også har selvskadende adfærd fx i form af spiseforstyrrelser (over- eller underspisning), som kan være livstruende og derfor behandlingskrævende. Der ses endvidere en tendens til at unge gør skade på sig selv ved at snitte i sig selv (cutting) eller bruger andre måder at tilføre kroppen smerter på. Speciallæger vurderer, at det er statistisk sandsynligt, at én pige i hver skoleklasse skærer i sig selv, så antallet af psykisk syge med selvskadende adfærd i dag kan være toppen af isbjerget.

For begge grupper gælder, at de ofte efterspørger døgndækkede tilbud og/eller tilbud der er tilgængelige i aften timerne.

Socialpsykiatrien i Randers Kommune ønsker i de kommende år at udvikle rammer og tilbud, som sikrer

- at de eksisterende tilbud gøres fagligt endnu bedre
- at der udvikles nye tilbudstyper, som er målrettet de yngre sindslidende, der stiller krav om "normalitet" og de sværest belastede sindslidende, der har behov for massiv støtte
- at der etableres døgndækkende tilbud
- at der arbejdes med kompetenceudvikling og fastholdelse/rekruttering af medarbejdere
- at indsatsen er helhedsorienteret og koordineret både tværsektorielt (mellem region og kommune) og internt i kommunen (mellem kommunes forskellige fagforvaltninger)

Psykiatrirådgivningen (myndighed)

Psykiatrirådgivningen er den typiske indgangsdør til ydelser i Randers Kommune, hvis man er over 18 år og har svære psykiske sindslidelser med behov for socialpsykiatriske tilbud og/eller særlige tilbud i forbindelse med afklaring af forsørgelsesgrundlag mv. Psykiatrirådgiveren er garanten for en helhedsorienteret og koordineret psykosocial indsats. Det sikres bl.a. ved at den sindslidende tilknyttes en fast kontaktperson i psykiatrirådgivningen, som sammen med den sindslidende udarbejder handleplan og støtter den sindslidende internt i psykiatridelingens tilbud, på tværs af kommunens fagforvaltninger og i den tværsektorielle indsats. Udover koordination, rådgivning og vejledning mv. er det også Psykiatrirådgivningen, der har myndighedsopgaven i forhold til mennesker med sindslidelser – dvs. visitation til alle ydelser i socialpsykiatrien. Inddragelse af brugere og pårørende er en integreret del af psykiatrirådgivningens ydelser. Endelig er psykiatrirådgivningen en vigtig part i den faglige udvikling af de eksisterende tilbud og i udbygningen af og udviklingen af nye tilbud.

Mål og handleplan for Psykiatrirådgivningen

Psykiatrirådgivningen vil fremover sikre en helhedsorienteret og koordineret indsats for socialpsykiatriens målgrupper og vil deltage aktivt i udviklingen af eksisterende tilbud og i udbygningen af og udviklingen af nye tilbud, som er rettet mod nye og/eller voksende målgrupper. Det vil bl.a. ske i udarbejdelse og opfølgning på de individuelle handleplaner, som udarbejdes sammen med den sindslidende. Desuden ved deltagelse i arbejdsgrupper mv. om udvikling af indsatsen.

Psykiatrirådgivningen vil aktivt sikre samarbejde internt i kommunen mellem forskellige afdelinger og eksternt mellem Region Midtjyllands behandlingspsykiatri og Randers kommunes socialpsykiatri. Det vil bl.a. ske via samarbejdskontakter med relevante interne og eksterne afdelinger i konkrete personsager. Desuden ved mødedeltagelse, arbejdsgruppedeltagelse mv. i forbindelse med det tværgående interne og eksterne samarbejde fx i forbindelse med sundhedsaftaler o.l.

Psykiatrirådgivningen vil styrke Randers Kommune indsats i forhold til dobbeltdiagnosepatienter ved at indgå i opbygningen og udviklingen af et "dobbeltdiagnoseteam" i samarbejde med Region

Midtjyllands behandlingspsykiatri og Randers Kommunes misbrugsbehandling, som det er aftalt i sundhedsaftalerne og fremført i Region Midtjyllands psykiatriplan i høringen.

Faglig udvikling af eksisterende tilbud

Bo,- og bostøttetilbud (leverandører)

I Randers Kommune er der i alt 9 botilbud for voksne mennesker med svære sindslidelser med socialpsykiatrisk indsats som individuelt tilrettelagt støtte i eget hjem. 5 af kommunens socialpsykiatriske bosteder er organisatorisk tilknyttet ældreafdelingen, mens de øvrige 4 tilbud organisatorisk er tilknyttet psykiatridelingen. Botilbudene er i det store hele rettet mod samme målgruppe og leverer samme ydelsestyper. Dog undtaget "Åbo", som er et forsorgstilbud – dvs. et specialiseret tilbud for mennesker med dobbeltdiagnose. Et af tilbudene er døgndækket (støttecenter Solstrålen), mens der i øvrige tilbud er mulighed for at tilkalde nattevagt i særlige situationer gennem ældreområdernes hjemmesygepleje. Samlet er der 100 pladser i de socialpsykiatriske botilbud i kommunen.

Randers Kommune køber botilbudspladser fra Region Midtjylland, andre kommuner eller fra private opholdstilbud. Pt. svarende til 29 pladser.

Socialpsykiatrisk bostøtteteam leverer pædagogisk støtte, pleje og omsorg i egen bolig til voksne med sindslidelser. Støtten er individuel tilrettelagt, men som udgangspunkt mindre omfattende end den støtte, der gives i botilbud. Et af de i alt 6 bostøtte-teams er særligt tilrettelagt i forhold til unge med sindslidelser.

Randers Kommune ønsker at kunne tilbyde en bred vifte af bo- og bostøttetilbud til voksne med sindslidelser, som afspejler forskellige behov og ønsker hos borgerne. Samtidig ønsker Randers Kommune at være kendt for en høj faglig kvalitet i viften af bo-, og bostøttetilbud og at kommunen stiller de tilbud til rådighed, som der er behov for.

Mål og handlerplaner for bo-,og bostøttetilbud

Randers Kommune ønsker en større faglig sammenhæng med forbedret mulighed for at synliggøre kommunens socialpsykiatriske indsats og sikre de mest optimale rammer for udvikling og kvalitetssikring af ydelserne. Derfor vil sundhed og ældre gradvist arbejde for, at psykiatribotilbudene organiseres samlet. Som start vil sundhed og ældre skabe rammer for et udvidet fagligt samarbejde mellem ældreafdelingens 5 botilbud og psykiatridelingens 4 botilbud. Der vil blive arbejdet med fælles kompetenceudvikling – fx fælles kursusplanlægning – for medarbejdere i psykiatridelingen og for medarbejdere i ældreafdelingen, som arbejder i forhold til psykiatriområdet eller beslægtede områder. Medarbejder rotation/-praktikordninger, netværksdannelser, "lære-af-hinanden-ordninger" mv. prioriteres i den faglige udvikling. På ledelsesplan ønsker Sundhed og ældre også at sikre et udvidet samarbejde for at også ældreområdets bosteder er en kontinuerlig del af udviklingsprocesser på psykiatriområdet og at indsatsen fremstår koordineret og helhedsorienteret.

Faglig dialog, vidensdeling og sammenhæng mellem de opgaver ældreområderne i øvrigt har i forhold til beslægtede målgrupper – også i hjemmeplejen – er fortsat vigtig, Randers kommune ønsker derfor, at nogle psykiatri botilbud fortsat er organiseret sammen med ældreområderne. På lidt længere sigt kan en større specialisering af indsatsen både på ældreområdet og på psykiatriområdet blive relevant.

Randers Kommune vil bygge erstatningsboliger til 2 af ældreafdelingens botilbud og organisatorisk herefter tilknytte boligerne til psykiatriafdelingen. Det drejer sig om Støttecenter Møllestenen, som dermed adskilles fra område Spentrup-Møllevang og støttecenter Bakkehjørnet, som dermed adskilles fra område Bakkegården-Rosenvænget. De 2 bosteder samles til én enhed, som fysisk etableres fx på Infanterivej ved siden af de ældreboliger, som planlægges bygget på grunden. De i alt 15 boliger bygges som 2 rums boliger efter Lov om almene boliger og der tilknyttes servicearealer. De 15 erstatningsboliger vil sikre de bedste rammer for en faglig og udviklingsorienteret indsats på psykiatriområdet.

Job, aktivites- og samværstilbud

I Randers Kommune er der et jobcenter, 5 socialpsykiatriske aktivitetstilbud og 3 væresteder. Her tilbydes forskellige former for støtte til job, beskyttet beskæftigelse eller forskellige former for aktiviteter og samvær for den socialpsykiatriske kerne målgruppe. Aktivitetstilbudene er alle fysisk placeret i Randers by, mens de tre væresteder er geografisk spredt i hhv. Fårup, Øster Tørslev og Langå. Værestederne er organiseret sammen med bostøtte-teams i områderne.

Job

Randers Kommunes jobcenter har i Virksomhedskontoret samlet indsatsen for personer med psykiske lidelser hos en jobkonsulent, der således arbejder med denne målgruppe som en specialfunktion. Indsatsen er individuelt orienteret, dvs. at de redskaber/metoder, der anvendes har afsæt i den enkeltes behov. Det kan være "Hjælp til selvhjælp", hvor man med via jobkonsulenten vejledes og støttes i forhold til jobsøgning. I processen frem mod beskæftigelse anvendes redskaberne i lov om aktiv beskæftigelsespolitik – vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik, mulighederne for revalidering og evt. løntilskud og fleksjob. Der kan også tilbydes "Mentorordninger", som er et væsentligt redskab til fastholdelse af den ledige i praktik eller beskæftigelse. Mentoren er enten en ansat i virksomheden eller en ekstern mentor, der tilknyttes den ledige. Mentorens rolle er at støtte praktikanten eller den ansatte i dagligdagen i virksomheden. Støtten kan dreje sig om rent praktiske ting som kantineforhold, pauser mv. Derudover kan mentoren støtte vedr. virksomhedens kultur, omgangsform etc. samt være den faste kontaktperson som praktikanten eller den ansatte kan støtte sig til i dagligdagen i virksomheden.

Personer med sindslidelser står i de fleste tilfælde overfor flere barrierer i forhold til at opnå en tilknytning til arbejdsmarkedet end de barrierer, der karakteriserer den "typiske" ledige. Ofte barrierer, der ikke direkte relaterer sig til arbejdspladsen, men som i vid udstrækning influerer på arbejdssituationen og dermed kan være lige så stor og måske større betydning end de direkte arbejdspladsrelaterede. Det kan eksempelvis være problemer vedrørende den enkeltes boligsituation,

økonomi, sociale relationer, omgangskreds, familie etc., der betyder at en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet bliver problematisk. Der er mulighed for, at få tilknyttet en social mentor.

Den sociale mentor varetager ikke blot rollen som mentor i forhold til arbejdspladsen men også rollen som mentor i de nævnte sociale sammenhænge. Den sociale mentor er "til rådighed" også ud over arbejdstiden og er en personlig sparringspartner for den enkelte.

Den sociale mentor har været en del af et forsøgsprojekt for personer med psykisk lidelse og er nu "anden aktør" for personer på ledighedsydelse med dette specielle behov.

CBR (Center for beskæftigelse og revalidering), som organisatorisk er tilknyttet Socialafdelingen og er en af flere leverandører til Jobcentret. CBR har tilbud om beskyttet beskæftigelse, forrevalidering og optræning, og har også tilbud målrettet for mennesker med sindslidelser.

Efter endt afprøvning/ optræning/ uddannelse vurderes det, hvilken tilknytning og hvilke særlige behov der skal være tilstede, for et menneske med sindslidelse kan klare sig på arbejdsmarkedet. Der tilbydes herefter typisk støtte til at kunne klare sig på almindelige vilkår på arbejdsmarkedet eller i flexjob på nedsat tid, hvor der er mulighed for at tage de nødvendige hensyn. Andre tilbydes pension og evt. skånejob/ beskyttet beskæftigelse i op til 10 timer pr uge.

Mål og handleplaner for job

Randers kommune vil fortsat have fokus på, at mennesker med sindslidelser så vidt muligt integreres i arbejdsliv og fastholdes i job med den individuelle støtte, der er behov for. Alternativt i beskyttet beskæftigelse eller i relevante aktivitets- eller samværstilbud.

Aktivitetstilbud

Randers Kommune har som en del af aktivitetstilbudene i 2005 etableret en særlig "ungegruppe" med selvstændige lokaler, da de unge stillede nye krav om et liv som andre unge og havde andre behov for aktivitetstilbud end mere traditionelle målgrupper.

Når unge mennesker rammes af en sindslidelse i deres tidlige ungdom, handler det i mange tilfælde om en midlertidig periode af deres liv. Det er vigtigt at unge løbende støttes i forsøget på at bibeholde eller reetablere den udvikling de oprindeligt var i gang med. Der skal være en sammenhæng mellem behandlingen af sindslidelsen og sikringen af de unges fortsatte integration i lokalsamfundet.

I dag oplever også personalet i Ungegruppen, at mange af de unge, der kommer i Ungegruppen, udover deres psykiatriske lidelser også har selvskadende adfærd. Ca. 1/3 af de nuværende brugere har selvskadende adfærd.

Mål og handleplan for aktivitetstilbud

Randers Kommune vil arbejde for at udbygge ungegruppens aktiviteter, så de i højere grad kan støtte de unge i integration i fritidsliv, uddannelse mv. samt støtte unge med selvskadende adfærd. Ved at udvide den nuværende åbningstid, så der også er åbent i aftentimerne, vil Ungegruppen i højere grad kunne tilbyde støtte til, at de unge kommer i eksisterende fritids- og idrætsklubber mv. Det forventes at have en forebyggende effekt i forhold til selvskadende adfærd, at mødes med andre unge til svømning, basketball og andet. Rådgivnings- og vejledningsydelser, samtaler og supervision som en integreret del af Ungetilbudet forventes tilsvarende at have en forebyggende effekt, og vil også søges etableret.

Samværstilbud

Samværstilbudet i Fårup har sammen med et bostøtte-team i dag lokaler i kælderens i det lokale plejecenter. Lokalerne er tidssvarende og ikke velindrettede til det samvær og de aktiviteter brugere af tilbudet ønsker. Beboere og personale i plejecentret ønsker desuden at anvende lokalerne til andet formål.

Det nærmeste samværstilbud for personer fra Havndalområdet er Øster Tørslev. Der er i øjeblikket 12 personer herfra, som kommer i samværstilbudet i Øster Tørslev, og dermed har noget transport..

Mål og handleplan for samværstilbud

Randers Kommune ønsker at leje eller købe lokaler i Fårup, så der fortsat kan tilbydes et tidssvarende og kvalificeret samværstilbud i Fårup-området.

Randers Kommune vil nøje følge med i behovet for at oprette samværstilbud geografisk spredt i kommunen – også i området omkring Havndal.

Udvikling af nye tilbudstyper

Unge, som stiller nye krav

Udover ”ung bostøtte”, der tilbyder bostøtte i eget hjem til unge med et mere begrænset støttebehov, har Randers Kommune i dag ikke tilbud til unge med sindslidelser. Unge med et mere omfattende støttebehov, som ofte har mere komplekse problemstillinger med spiseforstyrrelser eller andet, tilbydes typisk ophold i Region Midtjyllands botilbud : Paderuphus, som er beliggende i Randers Kommune, mens mellemgruppen tilbydes botilbud i kommunen, der ikke er målrettet unge.

Randers Kommune ønsker at udvikle og udbygge en samlet og specialiseret indsats i nærområdet for unge i alderen 18 – 30 år med sindslidelser. Et samlet ungetilbud skal kunne favne tilbud til unge, der har behov for omfattende støtte (døgntilbud), unge der kan bo sammen men i selvstændig bolig og unge, der kan bo helt selvstændigt i egen lejlighed med tilbud om bostøtte. Et samlet ungetilbud vil give sammenhæng i indsatsen til målgrupper, der på den ene side stiller nye krav til indsatsen og på den

anden side har omfattende og komplekse problemstillinger. Paderuphus, som er et døgn dækket botilbud, har den psykiatrifaglige ekspertise i forhold til sidstnævnte gruppe, og kan – ved en hjemtagelse af tilbudet til Randers Kommune – fungere som det faglige udgangspunkt for en målrettet og sammenhængende indsats for unge med sindslidelser. Den faglige ekspertise kan spredes til hele ungeindsatsen.

Botilbudet Paderuphus er nybygget og indviet i januar 2007. Der er 12 2-værelses lejligheder, hvoraf halvdelen i øjeblikket bebos af unge fra Randers Kommune. Ved en hjemtagelse af Paderuphus får Randers Kommune mulighed for at opbygge et ungetilbud, der hænger sammen, men er gradueret i 3 forskellige socialpsykiatriske tilbud.

Dels botilbudet Paderuphus, som vil forblive et døgn tilbud med omfattende støtte.

Dels ønsker Randers Kommune på lidt længere sigt at etablere et bo-kollektiv for unge med 6 pladser i fx 2 lejede lejligheder, som en ekstern afdeling af Paderuphus og dels ønsker Randers Kommune at styrke og tilknytte den nuværende ”ung-bostøtte” som et team, der udgår fra Paderuphus.

Hvis der er behov for det, kan den unge som den første intensive støtte tilbydes ophold i botilbudet Paderuphus og derefter gradvist sluses ud i bokollektiv/bostøtte i eget hjem. Hvor der ikke er så omfattende støttebehov fra start vil den unge med sindslidelser, pårørende og personale alligevel have udbytte af den faglige ekspertise, der vil være udgangspunktet for et samlet ungetilbud.

Udover et fagligt udbytte ved at opbygge et samlet ungetilbud vil der forventeligt også være økonomisk stordriftsfordel ved at tilknytte 2 afdelinger (bokollektiv og ”ung bostøtte”) til Paderuphus.

Den socialpsykiatriske indsats vil tage udgangspunkt i rehabilitering, som i dag er den metode Paderuphus arbejder med udgangspunkt i. Desuden vil indsatsen tilrettelægges, så den unge bliver mest muligt selvhjulpne og lærer strategier for minimering af invaliderende psykiske symptomer med henblik på mest mulig inklusion i uddannelse, arbejde og fritidsliv.

De sværest belastede sindslidende

Der forventes en stigende efterspørgsel efter tilbud til de sværest belastede sindslidende – herunder dobbeltdiagnosepatienter. Udover botilbudet Åbo er der ikke i Randers Kommune tilbud til personer med dobbeltdiagnoser. Nogle vil blive tilbudt ophold i private opholdstilbud eller i ”Atriumhuset”, som er Region Midtjyllands botilbud, der er specialiseret i dobbeltdiagnoser, og som fysisk er beliggende i Århus. Andre tilbydes bolig i de eksisterende botilbud, mens andre igen kommer på forsorgstilbudet Hjørnестenen eller tilsvarende. I værste fald er de hjemløse og udstødte.

I erkendelse af at der forventes at komme stadig flere mennesker med dobbeltdiagnoser og som følge af at en indsats med et mere rehabiliteringsorienteret og behandlingsmæssigt fokus rent faktisk virker i forhold til målgruppen, ønsker Randers Kommune at etablere et ”Åbo-2”. Udover muligheden for at følge med efterspørgslen vil etableringen af et tilbud lokalt i Randers – evt. i samdrift med det

eksisterende Åbo, men fysisk adskilt – også forøge muligheden for faglig sammenhæng og kompetenceudvikling for medarbejdere i Randers Kommune i forhold til målgruppen. Også med fællesskab til de misbrugsproblemstillinger, der er generelt er kendetegnende for mennesker med sindslidelser som får støtte i botilbud, bostøtteordningerne, SKP-ordningen o.l.

4 af de i alt 14 beboere i Atriumhuset er i øjeblikket fra Randers Kommune. Over tid har der været i gennemsnit 4 – 5 beboere fra Randers Kommune. Hvis der etableres et tilsvarende tilbud i Randers Kommune, vil tilbud til målgruppen kunne gives lokalt og med en tilsvarende faglig kvalitet. Det vurderes umiddelbart, at der vil være behov for 10 pladser, som kan organiseres i samdrift med det eksisterende tilbud.

Døgndækkede tilbud

Som en følge af udviklingen i behandlingspsykiatrien og i tråd med Region Midtjyllands psykiatriplan, hvor psykiatriske patienter bliver indlagt stadig mindre og udskrives hurtigere, oplever Randers kommune et større pres for at kunne tilbyde hurtig socialpsykiatrisk indsats. Presset er især på bostøtteordningen, som hurtigt kan træde til og derfor ofte er "buffer". Ofte er der et midlertidigt behov for egentlig døgnstøtte og for et "udrykningsteam".

Inspireret af Ålborg og Århus kommuner vil Randers Kommune gerne opbygge tilbud til voksne med en psykiatrisk lidelse, som har akut og kortvarigt behov for støtte i en aflastningsbolig. Det kan fx være i forbindelse med udskrivning fra psykiatrisk afdeling, hvor pågældende fortsat er for dårlig til at være i eget hjem eller som forebyggende indsats mod indlæggelse på hospital, eller for at aflaste familie for en kortere periode. Ydelserne i akutboligen vil være støtte, omsorg, kontakt og samvær, praktisk hjælp mv. Da der vil være tale om kortvarige ophold aftales en handlingsplan for udflytning i det øjeblik en beboer flytter ind i akutboligen.

Ophold i akutboligen bør være max. 14 dage. 1 – 2 lejligheder i tilknytning til et eksisterende botilbud til sindslidende, hvor der i dag er døgndækning vurderes at være optimalt. Det bør være psykiatrirådgivningen, der visiterer til akutboligen efter henvendelse fra læge, distriktspsykiatri, psykiatrisk skadestue, SKP-ordningen, bostøtteordningen m.v. Da der er tale om akutbolig(er) skal der samme dag gives svar på om det er muligt at få ophold i akutboligen og hvornår. Betaling for ophold bør svare til betaling for ophold på Hjørnestenen eller tilsvarende, ca. 75 kr. pr. døgn.

I sammenhæng med opbygning af 1 – 2 akutboliger foreslås det at etablere et "udrykningsteam", som også aften og nat kan kontaktes og yde social- og omsorgsmæssig akuthjælp samt evt. tage ud til den sindslidende. Udrykningsteamet bør, som i Ålborg og Århus udvikles og drives i samarbejde med psykiatrisk skadestue i Århus, således at det er den psykiatriske skadestue, der modtager opkald og vurderer behov for indsats og evt. rekvirerer udrykningsteamet til at kontakte borgeren.

Både akutboliger og udrykningsteam bør af faglige og økonomiske årsager kobles op på et eksisterende døgntilbud. Områdecener Bakkegårdens psykiatriteam er en mulighed, alternativt Paderuphus hvis Randers Kommune overtager tilbudet fra Region Midtjylland.

Kompetenceudvikling og fastholdelse/rekruttering af personale

Løbende kompetenceudvikling hos personale er vigtig både af hensyn til den faglige udvikling af eksisterende tilbud og af hensyn til udvikling af nye tilbud til nye målgrupper. Samtidig er det et væsentligt element i forhold til fastholdelse og rekruttering af personale.

Aktivitetstilbudet Løvetand har som en del af tilbudet et uddannelsescenter, der løbende tilbyder kompetenceudvikling til medarbejdere i socialpsykiatrien.

Til at løfte den faglige kvalitet og effektivitet indenfor psykiatriområdet hører også at der arbejdes på IT-strategi for området. En digitalisering, hvor IT-systemer på tværs af myndigheder samarbejder om fælles data, vil sætte den sindslidende i centrum og på samme tid gøre relevante data anvendelige for medarbejdere omkring den pågældende. Optimalt integreres data i IT-systemet, så hospitalets psykiatriske afdeling, distriktpsikiatri, egen læge, psykiatrirådgivningen, bosted, aktivitetstilbud, borger, familieafdeling, jobcenter osv. samarbejder om data, med de sikkerhedsforanstaltninger, der er påkrævet.

Mål og handleplan for kompetenceudvikling og fastholdelse/rekruttering af personale

Den faglige kompetenceudvikling, der løbende er behov for foreslås at være forankret i Kursusgruppen Løvetand. Det drejer sig udover generel kompetence udvikling også om fx om uddannelse af "misbrugs-supervisorer", kurser vedr. selvskadende adfærd, dobbeltdiagnoser, teamorganisering og meget mere.

Derudover vil der blive arbejdet med praktikforløb, rotationsprojekter, netværksdannelser, fælles skolebænk osv., som koordineres på tværs af alle tilbudende i psykiatridelingen, mellem afdelinger i kommunen og tværsektorielt.

Psykiatridelingen vil sammen med IT-afdelingen i Randers Kommune påbegynde en proces med at indføre et klientjournalssystem, som kan anvendes af psykiatrirådgivningen (myndighed) og de socialpsykiatriske tilbud (leverandører). Den sindslidendes individuelle handlingsplan skal være omdrejningspunktet, der dermed skal sikre en helhedsorienteret indsats, brugerinddragelse, en individuel tilgang og retssikkerhed/ankemulighed. En systematisering af handleplaner vil forbedre oplysninger med dokumentation af ydelser og effekt og brugertilfredshed.

Koordineret og helhedsorienteret indsats tværsektorielt og internt i kommunen

Mellem behandlingspsykiatrien og socialpsykiatrien vil der også fremover være en stor opgave med at sørge for sammenhæng, helhed og koordination mellem sektorerne, når mennesker med sindslidelser bevæger sig mellem forskellige behandlingstilbud på hospital og forskellige sociale botilbud, bostøtte, SKP osv. De bilaterale sundhedsaftaler mellem hospitalets psykiatriske afdeling og Randers Kommune er væsentlige i den sammenhæng.

Derudover vil der internt i kommunen være behov for løbende tværfaglig koordinering på psykiatriområdet mellem indsatser i forhold til børn og unge, mennesker med dobbeltdiagnoser, demens, job mv.

Forebyggelse og sundhedsfremme er to af de områder, hvor den tværfaglige koordinering i kommunen er vigtig.

I forhold til unge, der har selvskadende adfærd ved spiseforstyrrelse, cutting, lader sig seksuelt udnytte eller har andre former for selvskadende adfærd, er forebyggelse og sundhedsfremme en væsentlig faktor til at minimere en udvikling hvor flere får selvskadende adfærd af mere eller mindre alvorlig karakter. Tidlig opsporing og tidlig handling er – også ifølge PS landsforeningen (pårørende til spiseforstyrrede) det væsentligste mht. forebyggelse. Information om hvilke tegn medarbejdere rundt omkring kommunen skal være opmærksomme på (langærmede bluser, blå mærker, ikke deltage i gymnastik, svømning mv.) og hvilken umiddelbar indsats, der kan hjælpe, er en væsentlig del heraf.

Forebyggelse af tilbagefald og stabilisering af fremskridt, der er opnået i forhold til unge med selvskadede adfærd er også et område, hvor koordinering og helhedsorienteret handling er vigtig. Familieafdelingen tilbyder samtalegrupper for unge mellem 13 og 21 år med cutting-problematikker.

Sundhedstilstanden hos mennesker med sindslidelser er generelt meget dårligere end det er tilfældet hos andre borgere. Markant flere ryger, har misbrug og er overvægtige. En væsentlig opgave vedr. forebyggelse og sundhedsfremme for bl.a. Sundhedshuset vedrører mennesker med sindslidelser.

Mål og handleplan for koordinering og helhedsorienteret indsats vedr. forebyggelse og sundhedsfremme

Med udgangspunkt i de kompetencer personale i psykiatriafdelingens tilbud til unge har pt. og som vil blive fagligt styrket, hvis der etableres et specialiseret sammenhængende ungetilbud, som foreslået, vil personale herfra udarbejde informationsmateriale og deltage i tværfaglige netværk mv. bl.a. med familieafdelingen med henblik på øget forebyggelsesstrategi.

Den forebyggende og sundhedsfremmende indsats vedr. mennesker med sindslidelser opprioriteres i udbygget samarbejde med Sundhedshuset.

Konklusioner

Psykiatriområdet i Randers Kommune vil gerne være kendt for at der handling bag ordene. I psykiatripolitikken har Randers Kommune forsøgt at indarbejde det for psykiatrien fælles værdigrundlag om respekt, faglighed og ansvar på en synlig måde.

I udvikling og udbygning af indsatsen søger Randers Kommune at respektere at den sindslidende selv afgør, hvad et godt liv er. Det sikres bl.a. ved at Randers Kommune fortsat tilbyder en bred vifte af forskellige tilbud, som målrettes mennesker med sindslidelser forskellige ønsker og behov. Det sikres

ved fortsat at sørge for faglig udvikling af de eksisterende tilbud. Det sikres også ved, at Randers Kommune til enhver tid sørger for i samarbejde med brugere og pårørende at udvikle og udbygge, der hvor ønsker og behov for støtte er størst. I den kommende periode gælder det fx særlige ungetilbud , døgndækkende tilbud og tilbud til mennesker med dobbeltdiagnoser. Endelig gælder det fortsat i forhold til at sikre sammenhæng og koordinering af indsats på psykiatriområdet mellem forskellige myndigheder og tilbudstyper internt i Randers Kommune og tværsektorielt mellem primært psykiatrisk afdeling på Regionshospitalet i Randers og Randers Kommune.